

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asumistukilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan valtioneuvostolle annettavaksi valtuudet erityisistä syistä tehdä asumistukiin yleinen tarkistus kesken tukikauden, jotta yleiset ennakoimattomat olosuhteiden suuret muutokset voitaisiin ottaa asumistuessa joustavasti huomioon. Samassa yhteydessä lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että asumistuki tarkistettaisiin, jos ruokakunnan pysyvät tulot huomattavasti nousisivat.

Lisäksi asumistukilakia ehdotetaan tarkistettavaksi korkeakouluopiskelijoille myönnettä-

vän asumislisän ja yleisen asumistuen yhteensovittamiseksi. Samalla asumistukilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös veronalaisia etuuksia voitaisiin asetuksella saat-
taa asumistuessa etuoikeutetuiksi tuloiksi, joita ei tukea myönnettäessä oteta huomioon. Lisäksi asumistuessa hyväksyttävien enimmäisasumismenojen perusteiden soveltamiseen ehdotetaan valtioneuvostolle annettavaksi lisää joustavuutta.

Muutokset ehdotetaan saatettaviksi voimaan heti kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

Korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain (111/92) ja opintotukilain muutoksen (112/92) johdosta on korkeakouluopiskelijoille alettu myöntää asumislisää ensin mainitun lain nojalla heinäkuun 1 päivästä 1992 lukien. Lakeja säädettäessä olisi pitänyt muuttaa myös asumistukilakia (408/75) siten, että opintotukilain mukaisen asumislisän lisäksi myös korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain mukainen asumislisä estäisi yleisen asumistuen myöntämisen. Järjestelmien yhteensovittamista koskevien säännösten kuntoonsaattamiseksi ehdotetaan asumistukilain 2 §:n 1 ja 2 kohtaan sekä 15 §:n 2 momentin 3 kohtaan otettaviksi viittaukset myös korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annettuun lakiin. Samalla 2 §:n 1 kohdan sanontaa ehdotetaan tarkistettavaksi.

Asumistukilain 3 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että etuoikeutetuiksi asetuksella säädettäviltä tuloilta ei enää edellytetäisi verovapautta. Tällöin voitaisiin esimerkik-

si opintoraha edelleen säätää etuoikeutetuksi tuloksi huolimatta sen muuttumisesta veronlaiseksi. Tämä olisi tarpeen erityisesti yleisen asumistuen piirissä olevien perheellisten opiskelijoiden aseman turvaamiseksi, jotta opintorahan veronlaiseksi muuttumisesta ei seuraisi asumistuen määrän pieneneminen.

Lisäksi asumistukilain 7 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtioneuvostolle annettaisiin mahdollisuus harkita, mitä laissa mainituista seikoista (asunnon sijainti, koko, ikä ja varustetaso) otetaan huomioon enimmäisasumismenoja vahvistettaessa. Tämä tekisi järjestelmän nykyistä joustavammaksi ja hallinnollisesti yksinkertaisemmaksi, kun enimmäisasumismenojen luokitusta voitaisiin valtioneuvoston päätöksellä tarvittaessa karkeistaa.

Asumistukilain 15 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 a kohta, jonka nojalla asumistuki olisi tarkistettava, jos ruokakunnan pysyvät tulot huomattavasti nousisivat. Ehdotuksen mukaan asetuksella säädettäisiin, mitä

pidettäisiin huomattavana nousuna. Tarkoituksena on mitoittaa tulojen nousua koskeva normi siten, että esimerkiksi työttömänä olleen ruokakunnan jäsenen töihin meno aiheuttaisi tuen tarkistuksen.

Asumistuen mitoittaminen valtion talousarviossa ja kerran vuodessa vahvistettavissa tuen määräytymisperusteissa on nykyisissä nopeasti muuttuvissa olosuhteissa osoittautunut huomattavan vaikeaksi. Kun tukia ei ole voitu kesken tukikauden tarkistaa, on lähinnä työttömyyden lisääntymisestä aiheutunut tuensaa- jien määrän voimakas kasvu johtanut asumis- tukimäärärahan lisätarpeeseen, joka on joudut- tu kattamaan lisätalousarviolta. Näin ollen asumistukilakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 15 a §, joka mahdollistaisi sen, että 15 §:n mu- kaisen, tuen saamisen edellytysten olemassa- oloa ja tuen määrää koskevan yksilöllisen tarkistuksen lisäksi asumistukia voitaisiin eri- tyisistä syistä tarkistaa valtioneuvoston mää- räämällä tavalla ja valtioneuvoston määrää- määstä ajankohdasta lukien. Erityisinä syinä voitaisiin pitää esimerkiksi yleisten asumiskus- tannusten tai työllisyysilanteen olennaista muuttumista tavalla, jota kyseisen vuoden tuen määräytymisperusteita vahvistettaessa ei ole pystytty ennakoimaan. Hallinnollisen sujuvuuden vuoksi tukien tarkistus tehtäisiin keskitet- tyi maksatuksen atk-rekisteriä hyväksi käyt- täen.

Työllisyyden parantuessa valtion asumistuki- menot supistuisivat nykyistä nopeammin ehdo- tettujen muutosten jälkeen. Jos opintoraha lainmuutoksen jälkeen säädetään asetuksella edelleen etuoikeutetuksi tuloksi huolimatta sen muuttumisesta veronalaiseksi, aiheutuu tästä valtiolle vuositasolla arviolta 10 miljoonan markan lisäkustannus verrattuna siihen, että opintoraha jouduttaisiin ottamaan huomioon asumistukea alentavana eränä. Muilla ehdotuk- silla ei ole suoranaisia valtiontaloudellisia vai- kutuksia.

Muutokset ehdotetaan saatettaviksi voimaan heti kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Asumislisän ja asumistuen yhteensovittamista koskevien säännösten osalta lakia ehdotetaan sovellettavaksi 1 päivästä heinäkuuta 1992 tai sitä myöhemmästä ajankohdasta myönnetty- hin asumistukiiin. Lain 15 §:n 3 momentin 1 a kohtaa ehdotetaan sovellettavaksi seuraavan vuositarkastuksen voimaantulosta eli 1 päivästä huhtikuuta 1993. Muita säännöksiä sovellet-

taisiin lain voimaantulon jälkeisestä ajankoh- dasta myönnettäviin tai tarkistettaviin asumis- tukiiin.

Syyskuun 1 päivänä 1992 voimaan tulleen valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n muutosta (818/92) koskevan hallituksen esityksen perus- telujen mukaan asumistukilain mukainen asu- mistuki kuuluu mainitun pykälän tarkoitta- maan perusturvaan, jonka heikentämistä kos- keva lakiehdotus voidaan panna lepäämään. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on esityk- sestä antamassaan mietinnössä (PeVM 7/1992 vp) todennut, että ilman lepäämäänjättämis- mahdollisuutta voitaisiin kuitenkin tarkistaa jonkin suojan piiriin sinänsä kuuluvan etuuden saamisedellytyksiä ja vähäisesti suuruuttakin, kunhan etuuden edelleenkin saisivat riittävän suurena ne, joille se kokonaisuutena arvioiden on välttämätön toimeentulon perusturvan kan- nalta. Asumistukilain mukaan valtioneuvostol- la on jo nykyisin valtuudet päättää vuosittain asumistuen suuruuteen vaikuttavista määräyty- misperusteista. Nyt ehdotetun valtuuden mu- kaan valtioneuvosto voisi aiemmin vahvista- miensa määräytymisperusteiden estämättä tar- kistaa asumistukien määriä kesken tukikauden joko ylös- tai alaspäin, jos erityiset syyt antavat siihen aihetta. Näin ollen ehdotus ei merkitsisi oleellista laajennusta niihin valtuuksiin, jotka valtioneuvostolla jo nyt on tuen suuruutta määriteltäessä. Edellä esitetyn perusteella voi- taisiin ehdotus käsitellä ilman lepäämäänjättä- mismahdollisuutta. Asian tulkinnanvaraisuuden vuoksi hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiasta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Korkeakouluopiskelijoiden asumislisän ja yleisen asumistuen nykyisten yhteensovitus- säännösten puutteellisuudesta huolimatta tie- dossa ei ole, että yleistä asumistukea olisi heinäkuun 1 päivän jälkeen myönnetty kenel- lekään korkeakouluopiskelijoiden asumislisää saavalle. Jos asumistukea olisi myönnetty sa- moihiin asumiskustannuksiin, joihiin opiskelija on jo saanut asumislisää, olisi tästä koitunut saajalle kohtuutonta etua. Näin ollen voitaisiin lainmuutos tältä osin kenenkään oikeusturvaa loukkaamatta saattaa taannehtivasti voimaan tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana perustuslakivalio- kunnan lausunnon pyytämistä myös tältä osin.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskun- nan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

asumistukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain 2 §:n 1 ja 2 kohta, 3 §:n 2 momentti, 7 § ja 15 §:n 2 momentin 3 kohta,

sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 kohta 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (351/91), 2 §:n 2 kohta, 7 § ja 15 §:n 2 momentin 3 kohta 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (154/87) ja 3 §:n 2 momentti 8 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1079/89), sekä

lisätään 15 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa, uusi 1 a kohta sekä lakiin uusi 15 a § seuraavasti:

2 §

Tämän lain mukaista asumistukea ei myönnetä:

1) yksin asuvalle opiskelijalle, joka korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain (111/92) tai opintotukilain (28/72) mukaan on oikeutettu asumislisäänsä taikka jolla on oikeus maksuttomaan asuntoon oppilaitoksen puolesta;

2) kahden tai useamman henkilön ruokakunnalle, johon kuuluva saa 1 kohdassa mainittujen lakien mukaista asumislisää, paitsi milloin asumislisää on myönnetty ruokakunnan jäsenen toisella paikkakunnalla olevaa asuntoa varten;

3 §

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin pysyviin kuukausituloihin ei lueta asetuksella säädettäviä tuloja eikä 6 §:n 4 momentissa tarkoitettuja alivuokralaiselta saatuja vuokratuloja. Pysyviä kuukausituloja määriteltäessä käytetään muun luotettavan selvityksen puuttuessa perusteena henkilölle viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa määrättyjä veroäyreyä.

7 §

Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain asunnon kohtuulliset enimmäisasumismenot neliömetriä kohden kuukaudessa sekä enimmäispinta-alat. Enimmäisasumismenoja vahvistettaessa voidaan ottaa huomioon asunnon sijainti, koko, ikä ja varustetaso. Enimmäispinta-aloja vahvistettaessa on otettava huomioon ruokakunnan koko.

15 §

Asumistuki tulee lakkauttaa ennen 1 momentissa tarkoitettua tarkistusta:

3) jos yhden henkilön ruokakunnalle myönnetään korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain tai opintotukilain mukainen asumislisä. Asumistuki lakkautetaan tämän momentin 1 ja 2 kohdan nojalla olosuhteissa tapahtunutta muutosta seuraavan kuukauden alusta ja 3 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta lukien mainitussa kohdassa tarkoitettua asumislisää on myönnetty.

Asumistuen myöntämisen ja 1 momentissa tarkoitettujen tarkistamisen taikka 1 momentissa tarkoitettujen tarkistamisten välisenä aikana asumistuen määrä on tarkistettava ja se voidaan tarkistaa vain:

1 a) jos ruokakunnan pysyvissä kuukausituloissa on tapahtunut asetuksella tarkemmin säädettävä huomattava nousu; tai

15 a §

Sen estämättä, mitä 15 §:ssä on säädetty, voidaan asumistukiin erityisistä syistä tehdä yleinen tarkistus valtioneuvoston määräämällä tavalla ja valtioneuvoston määräämästä ajankohdasta lukien.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lain 2 §:n 1 ja 2 kohtaa sekä 15 §:n 2 momentin 3 kohtaa sovelletaan kuitenkin 1 päivästä heinäkuuta 1992 tai sen jälkeisestä ajankohdasta myönnettyihin asumistukiin. Lain 3 §:n 2 momenttia sekä 7 ja 15 a §:ää

sovelletaan lain voimaantulon jälkeisestä ajankohdasta lukien myönnettäviin tai tarkistettaviin asumistukiin. Lain 15 §:n 3 momentin 1 a kohtaa sovelletaan 1 päivästä huhtikuuta 1993 lukien.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Mauri Pekkarinen

Laki

asumistukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä kesäkuuta 1975 annetun asumistukilain 2 §:n 1 ja 2 kohta, 3 §:n 2 momentti, 7 § ja 15 §:n 2 momentin 3 kohta,
 sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 kohta 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (351/91), 2 §:n 2 kohta, 7 § ja 15 §:n 2 momentin 3 kohta 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (154/87) ja 3 §:n 2 momentti 8 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1079/89), sekä
lisätään 15 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa, uusi 1 a kohta sekä lakiin uusi 15 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Tämän lain mukaista asumistukea ei myönnetä:

1) yksin asuvalle opiskelijalle, joka opintotukilain 10 §:n 3 momentin mukaan on oikeutettu opintorahan asumislisäänsä tai opiskelijalle, jolla on oikeus maksuttomaan asuntoon oppilaitoksen puolesta *kuitenkin niin, että asumistukea myönnetään, jos opiskelija on saanut opintotukilain mukaista opintotukea saman tutkinnon suorittamista varten opintotukiasetuksessa säädetyn enimmäisajan;*

2) kahden tai useamman henkilön ruokakunnalle, johon kuuluva saa opintotukilain mukaista asumislisää, paitsi milloin asumislisää on myönnetty ruokakunnan jäsenen toisella paikkakunnalla olevaa asuntoa varten;

Ehdotus

2 §

Tämän lain mukaista asumistukea ei myönnetä:

1) yksin asuvalle opiskelijalle, joka *korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain (111/92) tai opintotukilain (28/72) mukaan* on oikeutettu asumislisäänsä taikka jolla on oikeus maksuttomaan asuntoon oppilaitoksen puolesta;

2) kahden tai useamman henkilön ruokakunnalle, johon kuuluva saa *1 kohdassa mainittujen lakien* mukaista asumislisää, paitsi milloin asumislisää on myönnetty ruokakunnan jäsenen toisella paikkakunnalla olevaa asuntoa varten;

3 §

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin pysyviin kuukausituloihin ei lueta asetuksella säädettäviä *verovapaita* tuloja eikä 6 §:n 4 momentissa tarkoitettuja alivuokralaiselta saatuja vuokratuloja. Pysyviä kuukausituloja määriteltäessä käytetään muun luotettavan selvityksen puuttuessa perusteena henkilölle viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa määrättyjä veroäyreyjä.

7 §

Asumismenojen kohtuullisen määrän laske-
 miseksi valtioneuvosto vahvistaa vuosittain asunnon sijainnin, koon, iän ja varustetason mukaan enimmäisasumismenot neliometriä

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin pysyviin kuukausituloihin ei lueta asetuksella säädettäviä tuloja eikä 6 §:n 4 momentissa tarkoitettuja alivuokralaiselta saatuja vuokratuloja. Pysyviä kuukausituloja määriteltäessä käytetään muun luotettavan selvityksen puuttuessa perusteena henkilölle viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa määrättyjä veroäyreyjä.

7 §

Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain asunnon kohtuulliset enimmäisasumismenot neliometriä kohden kuukaudessa sekä enimmäispinta-alat.
 Enimmäisasumismenoja vahvistettaessa voi-

Voimassa oleva laki

kohden kuukaudessa sekä ruokakunnan koon mukaan asunnon pinta-alan kohtuulliset neliömetrimäärät.

Ehdotus

daan ottaa huomioon asunnon sijainti, koko, ikä ja varustetaso. Enimmäispinta-aloja vahvistettaessa on otettava huomioon ruokakunnan koko.

15 §

Asumistuki tulee lakkauttaa ennen 1 momentissa tarkoitettua tarkistusta:

3) jos yhden henkilön ruokakunnalle myönnetään opintotukilain mukainen asumislisä. Asumistuki lakkautetaan tämän momentin 1 ja 2 kohdan nojalla olosuhteissa tapahtunutta muutosta seuraavan kuukauden alusta ja 3 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta lukien mainitussa kohdassa tarkoitettua asumislisää on myönnetty.

Asumistuen myöntämisen ja 1 momentissa tarkoitettujen tarkistamisten välisenä aikana asumistuen määrä on tarkistettava ja se voidaan tarkistaa vain:

3) jos yhden henkilön ruokakunnalle myönnetään korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain tai opintotukilain mukainen asumislisä. Asumistuki lakkautetaan tämän momentin 1 ja 2 kohdan nojalla olosuhteissa tapahtunutta muutosta seuraavan kuukauden alusta ja 3 kohdan nojalla sen kuukauden alusta, josta lukien mainitussa kohdassa tarkoitettua asumislisää on myönnetty.

1 a) jos ruokakunnan pysyvissä kuukausituoloissa on tapahtunut asetuksella tarkemmin säädettyä huomattava nousu; tai

15 a §

Sen estämättä, mitä 15 §:ssä on säädetty, voidaan asumistukiin erityisistä syistä tehdä yleinen tarkistus valtioneuvoston määräämällä tavalla ja valtioneuvoston määräämästä ajankohdasta lukien.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lain 2 §:n 1 ja 2 kohtaa sekä 15 §:n 2 momentin 3 kohtaa sovelletaan kuitenkin 1 päivästä heinäkuuta 1992 tai sen jälkeisestä ajankohdasta myönnettyihin asumistukiin. Lain 3 §:n 2 momenttia sekä 7 ja 15 a §:ää sovelletaan lain voimaantulon jälkeisestä ajankohdasta lukien myönnettäviin tai tarkistettaviin asumistukiin. Lain 15 §:n 3 momentin 1 a kohtaa sovelletaan 1 päivästä huhtikuuta 1993 lukien.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.